

MÂNEVÎYAT BAHÇESİ

__Ruhları, cehd ve mânevî terbiye ile yüksek idrake erişmiş, meşhudat âleminin dışında, zaman zaman, mânevî seyahatlere çıkan içleri aydın kimselere hediyedir. __

Madde âleminde dolaşan, gayp âleminin malı ruh bir (Var) dır ki, yok görünür ve kimsenin madde âleminde onu görmeğe yolu yoktur.

Bu köşede anlatılacakların hakikatı ve mânâsı akıl ile değil ilâhî zevk duygusu ile anlaşılır.... Kendini yorma, oku geç, içinde zevk duyarsan kâfidir. Bu zevk aklın şuurlu zevki değildir. Şuursuz gibi görünen asıl ruhun zevkidir. Arı ile çiçek arasında gizli olan bal peteği gibi, zevk burada gizlenmiştir. İlim var, Fen var, Akademik bilgiler var deme, bu hudutta bunların işi yok. Hem de bunlarla halledilemiyor..... Akıl ve mantık yürümüyor. Bu malzeme ile de hallederim deme... Edep haricine çıkarsın....

Gözlerin ve beş duygunun şahitliğine dayanarak bunlar hakkında bir fikir yürütme... Aklın yetmediği yerlerde kanunlardan bahsetmek gülünç olur. Kanun, etraflı bilgi demektir. Mâneviyat bilgi âleminde yalnız tezahürleri ile vardır... Ve bu böyle kalacaktır. Bu hüküm, bu tahdit normal durum üstündeki insanlar zaviyesinden objektif ilim hakkında, Kanun mânâsındaki umumi bilgi içindir. Normal durum üstündeki insanların enfüsi müşahedeleri, marifetleri, umumi duygular mânâsındaki bilgi için değildir.

Bu öyle bir duygudur ki, onun kendine mahsus bir uzvu yoktur. Her uzuv onundur. Ruhun umumî duygusudur... Bu hal beş duygunun dışında mühim bir ruh başarısıdır ki o duyguya erişenler bütün ruhları ile şuhut âlemini duyarlar. Bizim gördüğümüz âlem şuhut âlemi zahiren maddedir. Batınen mânevîyattır.

Madde âleminde mihanikî kaideler, prensipler, kanunlardan bahsederken bâtinî âleme çevrildiğimizde o âlemde kanun değil, beşerî bilgi ile ancak ihtimal kelimesini ileri sürebiliriz...

Buranın idrâki; asıl aklın, idrâkin altında bütün ruhun bir idrâki vardır ki oraya erişmekle mümkündür.

Bu gibi olgun kimseler maddeye akseden derin mânâları şuurlarından süzerlerken, ses, söz, şekil olur. Bazan da herkesin anlayamayacağı bir dile, bir kalıba dökülürler... Bu gibi aydınlar ilâhi kanun ve emirleri kendi temiz kalp ve vicdanlarında duyarlar, melekle tanışır, göklere çıkarlar, Buraklara binerler ve nihayet tamamiyle dünyevî her şeyden alâkalarını keserek perde arkasından senli benli Rabbü'l-âlemîn ile konuşurlar...

Bu güzel sözlerdeki mânâdan, aşk makamına çıkamayan, henüz madde âleminin kesafetinde yürüyenler, bir şey anlayamazlar ... Zira îmansızların ve her şeye çabuk inananların zannettiklerinden çok derin bir meseledir. Burada:

Renkler değişmiştir.

Kokular başkalaşmıştır...

Ruh uçar haldedir...

Bütün: Ben, sen, o mânevi morfin tesiri altındadır.

Okuyucularım bir an için cesetlerinden ruhlarının ayrıldığını farz etsinler, ruhlarla yürümeye devam ediyoruz.

Tüy kıpırdatmayan bir sükûn... Göz almayan tatlı bir nur içinde gidiyoruz... Etrafına bakarken hayret et, geç, ileri gitme... Çünkü hakikatlar bu diyarda, toprak üstünde giderken toprak altına geçen ve sonra yine toprak üstüne çıkan su cereyanları gibidir... Hakikat nuru her tarafı kaplamıştır. Gözün kamaşır, yuyarlanırsın... Bu böyledir, münâkaşa etmeye kalkma.. Bu duygudur, histir, bir haldir ki izah edilemez, ancak yaşanır... Yüksek ve temiz duygularla dolu bir rüyâ, âlemi gibidir... Nice kimseler vardır ki gözleri açık, uyanık iken bu halin içine dalıp çıkarlar, onlar yüzlerinden bellidirler... Onların gözlerinde hakiki doğruluk dile gelir. Konuşur.. Ben de bunlara karışayım diye arzu edersen, garip gibi görünen bir seyahat yap....

Doğruluk ayağı ile, adâlet asâsı ile, temizlik libasiyle, alinteri azığı ile, ilim feneri ile vücut sahrasını aş...

Sözlerimiz müphem sözlerse, onları açıklamaya kalkışmayınız. Her şeyin başlangıcı zaten müphemdir. Fakat sonu öyle değildir. O halde bizi bir başlangıç olarak hatırlamanızı dileriz.

Her şey evvelâ bir billûr değil, bir sis olarak tasavvur olunur. Aksini iddia edebilir misiniz? Belki billûr donmuş bir sistir?

İçinizde cılız ve bitkin görünen şey, dikkat ederseniz sizin en kuvvetli ve en sağlam cephenizdir. Nefsinizin mümkün olsa da, bir

defacık med ve cezirini görseniz başka bir şey istemezsiniz... Yine mümkün olsa da rüyanın fısıltılarını dinleyebilseydiniz, başka hiç bir ses dinlemek istemezsiniz... Fakat görmüyor ve işitmiyorsunuz ve bu da hakkınızda hayırlıdır. Gözlerinizi bulutlandıran perdeyi ancak onu dokuyan el kaldırabilir... O zaman göreceksiniz, o zaman işiteceksiniz... Fakat bir zamanlar kör yaşadığınızdan dolayı kederlenmeyecek, sağır olduğunuzdan dolayı üzülmiyeceksiniz. O gün her şeyin gizli taraflarını görecek ve karanlığın kıymetini takdir edip şükredeceksiniz....

Tatlı, nemli, insan içine hoşluk veren bir sis içindeyiz... Bu sis ihtizazlı bir sis... Akı, düşünmeye bırakmıyor... Kapının solunda şeffaf bir maddeden yapılmış bir pınar var... Gürül, gürül billûr bir su akıyor... Pınarın oluşuna yakın bir yerinde fosfor gibi ihtizazlı ışıldıyan ziyadan yapılmış gibi bir zincire bağlı bir su taşı... Susamayanın bile içeceği geliyor.. Bakıyoruz, yanıyoruz, içleniyoruz, birşeyler oluyoruz...

Bir tas su alın içiniz.. Temiz tasın içinde yay kavisli altı satır yazı var onu okuyunuz...

Artık daha konuşmayacağız, zira ırmak denize kavuştu.. Kapı göründü bahçeye gireceğiz.. Tasın dibindeki yazıya bak.

Bu dünyada iken ilerdeki bahçede meclis kuranlardan birinin sözü:

Haktan gelen şerbeti içtik Elhamdülillâh
Şol kudret denizini geçtik Elhamdülillâh
Kuru iduk yaş olduk, ayak iduk baş olduk
Kanatlandık kuş olduk, uçtuk Elhamdülillâh
Dirildik pınar olduk, irkildik ırmak olduk,
Artık denize dolduk taşlık Elhamdülillâh

Islanan ağzınızı sağ elinizin üstü ile siliniz... Şükrediniz yürüyünüz....

Kapının tam önündesiniz... Kapıda sağ taraf üstte güzel bir yazı var:

Bu bahçeyi sessiz geziniz... Kendi kendinize böyle bahçe mümkün mü değil mi diye fikir yürütmeyiniz... Olduğunuz gibi, olduğu gibi seyredip çıkınız..

Yazının altında imza gibi bir yer var. Oraya kadar uzanan gül dalları arasından görünen ince yazıları da gül dallarını ayırarak okuyunuz... Yalnız dikkat edin.. Gül dikenleri elinize batmasın.

İbadet etmeyen, inanmayan kimse, ruhunun yurdunu ziyaret etmemiştir.*

Kapının iç tarafında uzun beyaz sakallı, geniş alınlı, nuranî, şeffaf denecek kadar temiz bir İNSAN duruyor.

Gözlerinde uhrevî bir tatlılık, yüzünde ruhâni gülen bir nur, gözlerine bakanlara emniyet ve ferahlık veren bir parlaklık, duruşunda sessiz bir heybet var. Sesinde dinleyen, kulağı mest eden bir ton, sözlerinde Kâinatın mânâsı gizli.

Onu gören ve dinleyen cesedinden ayrılmış, seyyal bir şuur, dağlar delen bir kudret hissetmekte...

Bahçeye her girenin kulağına tatlı bir ahenk halinde fısıldıyor: Kanaatkâr ol, sabırlı ol, şefkatli ol.

Bu kelimeler duyan kulak, mânâları şuura götürdüğünde, ruhta dağılan mânâ helezonları insanı gaşyediyor. Tatlı bir sıcaklık, serin bir inşirah duyulmakta.

Sedef, aza (kanaat) ettiği için Allah içini inci ile doldurdu...

Buğday tanesi (sabır) ile toprak altında bir kış geçirmeye tahammül ettiğinden en büyük nimet oldu.

Resûlullâh (Müşfik) olduğu için, âleme rahmet oldu.

Ey bahçeye girmek niyetiyle, temiz hislerle ve biraz da merak saikasıyla gelmiş olan insanoğlu:

Sana küçük bir el yazması kitap vereceğim .. Onu şuracıkta otur oku ve sonra da birlikte bahçeyi gezelim...

Kitabın üstünde titrek sarı renkte bir yazı var:

Ey insan oğlu!

Cebel-i azamet'e; aklı koy, orada nurdan yapılmış libası giysin...

Cebel-i kibriyâya; kalbi bağla, orada nûr-u muhabbet libası kuşansın.....

Cebeli izzete; Nefsi bırak, orada ubudiyet libasına sarılsın.

(*) İnanmanın en sağlamı imandır. İman eshabı üçtür:

1. İmanı gaybî eshabı,
2. İmanı şuhudî eshabı,
3. İmanı zevkî eshabı.

Bu imanların üçüncü mertebesine gelmiş olanlar bu bahçeye gireceklerdir. Yoksa diğerleri bir şey anlayamazlar. Zira bahçede görülecek küçük göstergiler hep Hazreti Resulû Ekrem'e bağlıdır . O mübarek büyük insanı anlamak mutlaka lûtf-u ilâhiye bağlıdır. Bu anlamak keyfiyeti: Akıl, Fen, Tarih, Edebiyat, Felsefe, Mantık ile olmaz. O mübareğe iman ettim diyenler bile hakiki iman edememişlerdir. Çünkü onun HALİKİ: (Onlar sana bakıyorlar, ama göremiyorlar) buyurmuştur.

Cebel-i ezele; ruhu çıkar, orada nûru'l-nur libasını alsın, sonra aşk narasıyle bağır, bunların derhal toplandığını görürsün... O zaman sende fetih başlar ve (Biz) 'den olursun...

Sahifeyi çeviriyoruz!.

Sonsuz semaları masmavi bir nur ile dolduran Allah'a hamdolsun... Ruhu nur âleminin ebediliği içinde aziz olan Allah'ın Resûlüne ve ona inananlara selât-ü selâm olsun...

Bunlar boş laf değil dikkat et... Biliyor musun?

Uykuda; ilim, akıl, şuur, evlât, mal her şey gider... Bahrı ummanı ahadiyete atılır...

Hiç kimsenin malı, ilmi, akli diğerine karışmaz... Birinin ilmi diğerinin cehliyle, diğerinin cehli ötekinin ilmi ile karışmaz... İyi düşün her uykuya daldığın zaman, vakit vakit bunlar alınıyor... Bir günde bu (Alış veriş) verişsiz kalacak ona ecel deniliyor... Dikkat et... Hepsi yüzüstü kalır... Allah yüz açıklığı versin...

Kendisine iltifat edecek hükümdarın karşısında titreyen çobanın korkusu gibi ölüm hatırınıza geldikçe, kalbinizin hopladığını hissedersiniz. Fakat ölümden korkmayınız... Siz ne zaman sessizlik ırmağından su içerseniz o zaman terennüme başlarsınız... Toprak sizin gövdenizi geri istediği zamandır ki, siz hakikaten raksedersiniz...

Yekdiğerinize ekmeğinizden sununuz... Fakat aynı lokmayı yemeyiniz. Birbirinizi seviniz, fakat sevginizi zincirlemeyiniz. Sevdiğiniz, ruhunuzun kıyılarında kıvıldaayan bir deniz olsun... Beraber terennüm ediniz... Eğleniniz, neşeleniniz, fakat tekliğinizi unutmayın.... Çünkü bu udun telleri, aynı nağme ile birlikte titrer, fakat her biri ayrı ayrı....

Caminin direkleri bir birinden uzak durur....

Meşe ile selvi birbirinin gölgesi altında yetişmez...

İbadet etmekle öğrenme....

Yalnız ibadet etmek hiç fayda vermez. İhsan ve keremi ona arkadaş et. Zaten ibadetten maksat ihsan ve kereme kavuşmaktır...

Kur'an okumak dilin ucundan çıkar.... İhsan ve kerem için düşmüşe yardım, canın ortasından gelir...

Bu sözler içinde doğru olanlar Allah'tandır. Onun lütfü inayetidir.

Yanlış olanlar varsa, onlar da yazanın uydurmasıdır.

Rahmet, Resûlullah'ın kalbi pâk ve ruhu muallâlarına mütealliktir.

Onun için Cenâb-ı Hak Kitâb-ı Celîlinde, "Ben ve Melâikeler Nebiyye selât-u selam getiriyorlar, ne duruyorsunuz siz de selât-u selâm getirin, acabasız teslim olun." buyurmuştur.

Rahmeti ilâhiye bu makamdan tevzi olunur. İlâhi Rahmet hakikat-ı Muhammediyeye nâzil olmadıkça anın parçaları olan hakâyıka vasil olamaz. Selâtuselâm getirmek herkesin nefsi için rahmet talep etmektir.

Bunu anlayan insanda basiret başlar. Basiret; Evliyaya makamı Fuadda fetih buyrulan ruh gözüdür.

Onun için bu işlerde yürümek isteyen Allah'a inanır ve mümin olur. Kendini Allah'a teslim eder; İslâm olur.

Hakka teslim olmak demek, kısmeti ezeliyesinden razı ve hoşnut olmaktır. Kulun teslimiyetini hak görünce ünsiyet başlar...

O vakit âdem "insan" olur... Ve derakap dâvet i ilâhiye vâki olur... O davete namaz denir.

Hak buyuruyor; Namazın yarısı benim için yarısı kulum için...

İşte marifetullaha bu yoldan sülûk başlar. Bundan, bu zevkten mahrum olan insan, yaratılışındaki güzelliğin zevkinden mahrum, feyzi fitrisinde de mahcup olur.

Hayâl ile değil müşahede ile çalış... Müşahede denilen tecelli-i ilâhî hayâl âleminin ötesinde zevkî mânâlara delâlet eder...

Bir hâl-i nûranîdir. Hayâlin orada takatı kesilir. Hayal ancak akla mensup olan mânâları hissî kalıplara indirir.

Asıl hüner, gaflet anında Allah'ı bulmaktır.

Bütün nefsanî her türlü arzulardan yokol... Bundan sonra tekrar var olamazsın... Bir defa da o yoklukta var olursan artık yok olmanın imkânı yoktur. Kavuştun gitti...

Bu iş, en ince, namütenahî ince, incelikten en ileri derecenin bile yanında çok kaba kalacağı kadar ince bir meseledir. Hak ile bâtil o kadar içiçe ve kucak kucağa tecellî ederler ki, bunları birbirinden ayırdedebilmek için insanda, hem de insan-ı kâmilde Allah vergisi basiret hiddetinin en keskini olması lâzım gelir...

Mânâ helezonları esrar mıntikasına sokuldukça "Aklın almadığı ve reddettiği mevzular" üzerinde yürünmesi ve dolaşılması çok çetin bir mahiyet alır.

Niceleri, bu helezonların dönemeç noktalarından düşüp düşüp giderler, hakikatla şeriat arasındaki büyük ve mutlak ahengin iltisak noktalarını birden kaybediverirler.... Düşer ve küfre yuvarlanırlar....

İbadet yapıyorum derken küfre gitmemek için çok dikkatli olmak lâzımdır.

Hayvanlara merhamet et... Cenabı Hak tarafından sana emanet edilmiş bir nimettir. Emanete hiyanet Cenabı Hakka hiyanettir...

Sakın kimseye hakaret gözü ile bakayım deme... Unutma ki Allah'ın dostları bin bir şekil, kıyafet ve edâ içinde gizlidirler. Hakkın nimetlerinin şükrünü ifa et. Nimet gelir, şükrü görmezse gider, ilmi var, ameli yok, ameli var, ihsanı yok...

Allah'ın dostlarının yüzünü görmek nimetine erişmiş de; onlara bağlanmasını bilmez. Denizin dalgası bazan kabarıp da sahile vururken, ben varım diye mırıldanır. Deniz de ona:

Sen yoksun, ben varım, der...

Aman gururlanma, gönül kırma, tepelenirsin,

Kıyamete kadar, Hakk'ın bu misafirhanesinde, Allah'ın dostu eksik değildir, unutma...

Sadaka Allah namınadır. Sadakada nefsin haz duymasın... Yuvarlanırsın aman dikkat et....

Ben şunu yaptırdım, cami yaptırdım, köprü yaptırdım, çeşme yaptırdım... Şu kadar fakir besledim, şunu yapıyorum deme... Diyenler zaten küfre sapmışlardır . İbadetleri de iyilikleri de boşunadır...

Bu âlemde Allah'ın muhatabı insandır. Namaz Allâh'a yaklaşmanın merdivenidir ...

Merdivensiz, iki katlı evine bile çıkamazsın.

Bu merdiveni bırakma, boşlukta kalırsın... O merdiven çıkıldıkça nurlaşır. Nurlaştıkça temizlenir ....

Billûr gibi bir ruh, temiz kokulu bir ceset, hikmet dolu bir akıl ile Allah'a kavuşursun. Ebedî hayatta nur âlemi içinde haşrolunursun.

Kulların teâlisini isteyen Cenâb-ı Allah bundan dolayı namazı kat'î bir emr-i ilâhî ile farz kılmıştır. Şekli de tâlim-i ilâhî ile farzdır.

Keyf yapmak istersen; helâl hududu keyfe kâfidir.

Haram kapısını çalayım deme.

Bâzan bir saatlik zevkin, bir ömre bedel azabı olur. Her musîbetin altında, ne büyük nîmetler gizlidir.

Musîbetlere hakikat cephesinden bakılırsa, bir rahmânî ihtar olduğu anlaşılır.

Sokakta elinden düşürdüğü şekerini yerden tekrar almasını babası çocuğa meneder. Çocuk alacağım diye ısrar eder, babası eline

vurur, çocuk şikâyet eder, ağlar, tepinir. Halbuki babanın çocuğu himaye ettiği aşikârdır.

Bu muvakkat hayat yolculuğunda, her insanın bir gayesi vardır. Kimi maddî servet ve şöhrete, kimi mânevî huzura kavuşmağa çabalar.

Kimisi beşerî perdeleri yıkıp Allah'a kavuşmağa uğraşır... İnsan kendi meyline göre ya nefsinin arzularına tâbi olarak kötüye gider. Alçalır... Yahut ruhun ulviyetine tâbi olup iyiyi ihtiyar eder, yükselir. Yüksek ruha sahip insanlar vicdanlarında geniş bir tasfiye yaparak hidayete erişmek yolunu tutmuş ve fanî hayatın hudutlarını aşmak istemiştir.

Bu tekâmülü kendiliğinden sezmele mümtaz bir insan olur.

İnsanın binlerce arzu ve emellerle yüklü nefsiyle mücadele ederek, muhtelif temayüllerini, şehvî ihtiraslarını önleyip onu kötü ve mülevves olan her şeyden ayıklamak, çok güç, bununla beraber çok ulvî ve kutsî bir feragattir.

Bu suretle elde edilen manevî varlık en yüksek bir mertebeyi ifade eder.

Mahsusa taallûk etmeyen bu gibi kıymetlerin tâyinini müsbet ilimlerden istemek imkânsızdır.

Zaten her kıymet, izafî olarak akıllı yoldan idrâk edilecek bir vasfa malik değildir.

Nitekim bazı kıymetler vardır ki olgunlaşmış ve bir nevi hidayete erişmiş insanlar tarafından kabul edilir ve itikad olunabilir. Fakat ispat edilemez. İnsanların akla uymayan şeylere karşı mukavemet edilmez bir temayülü bulunduğu da inkâr edilemez bir hakikattir. Bazı insanlar bazı kıymetler için yaşar, hatta onun için hayatlarını feda eder, fakat uğrunda can feda edilen şeyin riyazî katiyetle isbatını kim verebilir. Namus için, Vatan için....

Ölümü göze alabiliriz. Bunun bir belâgat olduğunu iddia etmek tamamiyle kıymetten âridir.

Bu kıymetler kudsî arzuların neticesidir. Ruhî huzur ve sükûna ermek, ebedî ve sermedî hayata erişme , için şahsî menfaate arka çevirmek çok büyük bir fazilet eseri ve çok büyük bir ruh başarısıdır. İşte çilelerle ömür geçiren evliya mertebesine çıkan mübarek insanlar, gönül deryasının hudutsuz derinliklerine kendilerini atmış, gıbtanın üstünde bir gıbta ile aranılacak büyük ve kutsî şahsiyet-

lerdir . Bunlar Kur'an âyetlerinde gördükleri ledünnî mâna ve onun derin ve gizli mefhumlarına ermek hususundaki fikrî cehid kahramanlarıdır.

Müsbet ilim denilen kör ve tek gözle bakış mefhumu insanı beş duygunun kuru bir makinesi halinde görüyor; ve insanın şahsiyetini hiçe sayarak onu terkip, tahlil ve tecrübe mezhebine âlet etmiş oluyor.

Bu zihniyet içinde; Ey ziyaretçi! İçinden geldiğin dünya ve insanlık, madde ve kuvvetin tesir ve hesabı karşısında, bilgisini, tecrübi usullerle bir asla ve bir kanuna bağlamak mecburiyetinde kalmış, tecrübe ve müşahedeye girmeyen metafizik hadise ve kuvvetlerin karşısında, inkâra sapmıştır.

Bu müsbet ilimler çerçevesinin ortasında mahsur kalanların, îman dünyasına hakaretle arka çevirip, maddî bir uzuv olan gözün göremediği kudreti ilâhiyeyi göremedikleri için inkâra kalkışması, aczin üstünde bir aczin ve budalalığın ifadesidir. Müsbet ilim sancağı altında toplanan bu sınıf calî bir gurur ile münkir daha doğrusu yalnız maddeye bağlı bir dinsiz tipi çıkarmış ve bu nazariye insanı zaruri olarak ye'is ve ümitsizlik çukuruna sürüklemiştir.

Onların nazarında âkıbet yok. Allah yok, saadet yok, mes'uliyet yok... Kalp ve ruh gözü ile kâinatı gören mübarek insanlar bunlara acıyor....

İnsanlık tabiatın en korkunç taraf ve hâdisesi olan karanlığı gidermek için çok büyük emekler sarfetti. Çıra, mum, kandil ve nihayet petrolu buldu... En son, nur halinde elektriğe kavuştu, fakat o kandiller, elektrikler ancak onun dışını aydınlattı. Müsbet ilim gururlanıyor maddeyi aydınlattı insanlığın iç âlemini tenvir edemedi, edemez, edemiyecektir de....

Ey ziyaretçi! Canın sıkıldıysa geri dön, çünkü sen hâlâ, bahçede ne var diye düşünüyorsun. Daha çok lâflarımız var. Seni temizliğe temizliğe en sonunda bahçeye sokacağız...

İnsanoğlunun Hakk'a vâsıl olması, aşk-ı Rabbâni iledir. Bu aşkın tedâriki için, pota-yı Muhammediye'de erimek şarttır.

Bu pota'ya girebilmek için, îmandan feyz almak zarurîdir. Tuz gölüne düşen en pis hayvanın her zerresi tuza inkılâbeder.

Memleha-i Muhammediyye'ye düşen insanın her türlü şekaveti saadete, kesafeti letâfete inkılâbeder. Bundan dolayı dünyaya, imkân âlemi demişlerdir.

Hazret-i Resûl'ün nazar-ı akdesiyle iltifata nail olan mücrim derhal muhterem olur. İman aşkı tedârîki din ile olur.

Din; sadece namaz kılmak, oruç tutmak değildir. Bu dinin umdeleridir. Âlemde aslını, esasını bilmek aşkına din derler. Müsbet ilimler bu âleme nereden geldiğimizi söyleyemez.

Fen, hâdiseler arasındaki münasebeti araştırır. Fen nasıl, din niçin? sualine cevabı verir. Dünyadaki büyük dinlerde vahdaniyet yalnız İslâmiyet'te vardır. Bütün mevcudat onun azameti altında toplanmağa mahkûmdur .

Dinin muallimlerine enbiyâ derler. Bunlar Allah'ı isbata değil ilâhî kelimeleri ilâna gelmişlerdir.

Allâh, muhtac-ı isbat değildir. Peygamberin tanıttığı gibi Allah'ı tanımayanların Allah'a îmanları doğru olamaz.

En kalpazan şöyle anlar :

"Ben içinizden biri gibiyim."

Biraz akıllısı :

"Ben sizin heyet-i mecmuanız gibiyim. İçinizden biriniz gibi değilim."

Bu ne demektir? Bu âleme gelen her ferdin diğer fert üzerine tercih olabilecek bir sıfat-ı âliyesi vardır. Bu sıfat dolayısıyla bu âleme gelmesi iktiza-yı hikmet olmuştur.

Meselâ: Ben sizden iyi görürüm. Siz de benden iyi yazarsınız. Fakat sizden daha iyi okurum. Okuyuş sıfatım size tercihim sağlıyan sıfattır.

O halde daha iyi anlıyanlar:

Bilûmum sizdeki sıfât-ı kemâliye bende vardır.

Resûl'ün, "**Siz dünyanızı benden iyi bilirsiniz.**" demesi bir iltifattır.

Dünyada ümmetine serbesti vermiştir. Yoksa bilmek değildir.

"Ben ahlâkı tamamlamaya geldim." demeleri bunun delilidir.

Resûlullâh'ı biraz daha iyi anlıyanlar da:

"Yâ Muhammed! Onu sen atmadın biz attık." âyetini anlıyanlardır.

O halde Allah'ı bulmanın yolu: Bir Allah dostu bulmakla başlar. Bu yola giriş Resûl'e hakiki bağlanışla başlar...

Ve bütün akıl çerçevesi içindeki hal ve hâdiselerin bulunmadığı ve en mahrem yer olan zât-ı tecellî makamında son bulur.

Buranın ilmüne vukuf vahiy ile gelir, Melek vasıtasıyledir. Peygamber'e mahsustur.

İlham ile gelen ilim, sıddîkiyet makamında başlar. Bu makamda sarhoşluk yok gibidir. Fakat burada da benlik akıl ve nefisle alakasını kesmediği için asgarî hatâ mevcuttur.

Mânevi saffet, benlik ile başlar. Tasavvuf şeriatların mânevi-yâtıdır. O halde Nübüvvet ve Risâlet ile başlar diye kabûl et...

Dünya ve Âhiret diye söylenen sözlerde bir şey gizlidir. O da insanda şerîatı gerçekleştirmektir. Bu gerçekleşirse insanda Allah'ın rızâsı karar kılar.

İşte dünya ve âhirette kıymet bu rızâdadır. Bu rızâ da şerîat ile elde edilebilir.

İnsan şerîata bağlandığı nisbette, nefsaniyetten uzaklaşır...

Şerîata uygun olmayan ve sözde nefsin kırılmasını gaye edinen bâzı mücâhede ve riyâzatlar, nefsi kırmak yerine kuvvetlendirir.

Birçok Hintliler riyâzat ve mücâhede hiç kusur yapmazlar, ancak nefislerini kuvvetlendirirler, başka bir şey elde edemezler. Bâtın-ı irfâna talip olan şerîata sıkı bağlanacaktır. Aksi hakkında söz yürütmek abestir, beyhudedir. Münakaşadan bir şey çıkmaz. Burası münakaşa yeri değildir. Bu iş akıl işi değildir, zevk işidir. Onun için mevzuumuzdaki sözlerimiz kitaplarda yoktur .

Bugünün gafil madde dünyasının sonu olmadığı; bin küsur senedir ortada bulunan ruh imparatorluğunun ebediliğindeki mâ-nayı idrâk edenlerin azalması, dimağlara bir fiske vurup kendilerini toplamağa sessiz bir ihtardır...

Bu yazıyı okumak arzusunu merak hissi ile değil... eksiklerini tamamlamak maksat ve hevesiyle okursan oku... Yoksa kendini yorma, çünkü insanı sıkar...

Sevmediğin bir filmi seyrederken duyduğun üzüntüyü duyarsın... Bu da senin için hayırlı değildir. .Anlıyamıyorsan hakikatı biz gösteririz. Vazifemizdir. Borcumuzdur ... Ta ki sen anlayana kadar...

Her zaman müşkillerini sor... İnanmadığını kimya lâboratuvarından tüp içinde inanacağı şekilde anlatırız...

Ateş bilmem falanı yakmıyor, nasıl olurmuş, olur. Gel sana da göstereyim, hem de öğreteyim... Yakmadığını gör, fakat aklın sarılsın ... Sen, bütün şüunu 300 sahifelik fizik, 400 sahifelik kimya, 70 sahifelik mantık kitabının içinde mi zannediyorsun?

Kâinat orkestrasında aklın, ruhun tellerini akort edecek insanı bul, akordunu yaptır da nâmütenâhi, ebedi konserin içinde gaşyol. Kâinatı anla... Peygamber'i bil,. Allâh'ını müşâhede et... Lâflarım edebiyat değil, zevkle okunsun da diye değil, ihtiyârı zahmet et gel bul, hakikî yolcu isen dermanını bul.

Bir nazarla bir yakaza içinde gör ... Ondan sonra git madde âlemine haykır... Haykır o budalalara... O zavallılara...

Madde peşinden koşan kudsî âlemi bilemez. İnsan ruhu kandil gibidir. İlim onun aydınlığıdır. İlâhi hikmet, kudsî âlem onun zeytinyağıdır .

Ruh ve kalbin arzularıyla, bedenın hırçın isteklerine karşı koyup, sabretmeyi kendinde hakikîleştiren insana semâvîler hizmetçi olur. Madde ve dünya için o kadar zahmet çekiyorsun.

Biraz da HAK için zahmet çek...

Allah buyuruyor:

"Benim nâmıma zahmet çeken kulun günahlannı izzetim hakkı için mahvederim."

Sevinci, feragatte ara...

Başkalarının mâlik olduğu şeylere göz dikme... Kalb arzularının kapısını kapatırsan, insaniyetin en şiddetli şuuruna mâlik olursun...

O zaman bu hâdiseler, bu tecellîler anlaşılır. Hakikî kulluk; ibâdet, mücâdele ehlinin işidir. İlme'l-yakîn ile başlar.

UBÛDİYYET; yakınlık ehli işidir ki ayne'l-yakîn ile başlar. Resûlullah bile Mi'râc'a bu sıfat ile kabûl buyurulmuştur .

UBÛDİYYET; müşâhede ehlinin işidir. Hakka'l-yakîn ile başlar. Bu mertebe başlamadan evvel insanda hayâ denilen bir sıfatın belirmesi lâzımdır.

HAYÂ; hukuk-u ilâhiyeyi ve Rabbâni emirleri yerine getirmedikçe Allâh'dan bir şey istememektir.

Bu sıfat, yâni hayâ, kulun kalbi ile Allah arasındaki perdenin azalmasından sonra husule gelir. Bunları vehleten anlamak güçtür. Şunları evvelâ tefrik etmeğe çalış :

Sünnetu'llah nedir?

Âyetu'llah nedir?

SÛNNETU'LLAH; tabiî kanunlardır.

ÂYETULLAH; kâinata hüküm süren kanunlardır.

Bunlardan âyât-ı ilâhiyeyi düşünmek farzdır.

"Siz sünnetu'llâhu öğrenebildiğiniz kadar bilirsiniz. O bildiğiniz **miktarda değişiklik bulamazsınız...**" Ne tebdil ne de tahvil edildiğini göremezsiniz, fakat keşfettiğiniz sünnetin zâhir eserleri de zarurî değildir. Kainat Allah'ın ihtiyâr-ı ef'alinin eserlerinden ibarettir.

Bu eserlerin bizzat tegayyür etmesine imkân yoktur. Akıl Allah'ın varlığını bildirir. Allah'ın varlığını bilmekle Allah'ı bilmek arasında fark çok büyüktür.

Allah, akıl ile bilinse idi, bulunsa idi kitaba, nebî'ye hacet kalmazdı. Dış âlem üzerinde elde edilen bilgi mahzun ve mükedder anlarda duyulan ahlakî ve mânevi boşluğu dolduramaz.

Fakat mânevi ve ahlâkî bilgi dış âlem hakkındaki cehâleti daima teselli edecektir. Ve böyle kalacaktır.

Başınızı semalara kaldırınız, durduğunuz yerden ötesini tasavvurdan muhayyileniz yorulacaktır, fakat tabiatın mucizeleri tükenmeyecektir. Bunlar hep sünnet-i ilâhiyedir.

Göze görülen bu âlem, kâinatın muazzam sînesinde ancak belirsiz bir izdir. Hiçbir fikir aslına yaklaşamaz. Anlayış melekelere tasavvurunuzun hududunu aşsa eşyada saklı olan hakîkate kapılsa ancak ufak zerrelere meydana çıkarmış olursunuz. Bu da merkezi her yerde olan, yüzü hiçbir tarafta bulunmayan nâmütenâhi bir küredir. Muhayyilelerinizin en nihayet bu düşünceler içinde kayboluşu Allah'ın sonsuz kudretinin hissolunan en büyük mümeyyiz vasfıdır.

İnsan Allah'a, varlığı hakkındaki delil ve ispatların sayısını artırmakla değil, ruhundaki ihtirasların sayısını azaltmakla, bir îman ve i'tikat sahibi olmağa çalışmakla yaklaşır. Bunu bir zamanlar sizin gibi şüpheli olup her türlü dünya saadetlerini atarak hâlâ kavuşmuş olanlardan öğreniniz.

İlk defa inanmış ve i'tikat etmiş gibi görünerek hareket ediniz, dua ediniz, ibâdet ediniz, bu hal; tabî bir şekilde sizi îman ve i'tikada doğru götürecektir ve aklınızı yenecektir. O zaman hakikî değerinizin ne olduğunu birbirinizden öğreniniz. Allah'ın sesini dinleyiniz.

İman size, beş duygunuza aykırı bir şey göstermez. Onların sezemediği şeyleri bildirir...

İman, beş duygunuza, aklınıza, zıt bir şey değildir, onların üstünde bir inanıştır. Aklın muhakemesine her şeyi vurmak istersek, o zaman îman saçma ve gülünç gelir sana... Allah'ı hisseden, akıl değil, kalbdır. İşte îmanın insana öğrettiği şey de budur. Bir insandır, câhildir. Muhakeme etmeden Allah'a inanmış diye hayret etmeyiniz. Allah onların kalblerine sevgisini indirmiş, onlar da kendi nefislerinden nefret duymuşlar, bu da îman ve i'tikada meyil uyandırmıştır.

Ne olurdu akıl olmasaydı, insanlar his ve sevk-i tabî ile hayatlarını sürselerdi? Başlarını secdeden kaldırmayacaklardı... Asıl hüner gaflet ânında Allah'ı bulmaktır.

Gaflete dalarlar için karanlık, aydınlık müsavidir. Uyuyan gece ile gündüzün farkında değildir.

Karanlık ile aydınlığın müsavi olmadığını anlamağa çalış, elinde fırsat varken...

Ölüm çattığında pişmanlık çok acı gelir. Dünyada iken vakit kaybetmeden, güneşle deryâyı ayırmağa çalış. Bunu ayırdığın zaman gözlerin her iki dünyayı da görmeğe başlar...

Bir an gelir ki geçmiş, gelecek her şey rüya âlemi gibi olur.

Ölüm: Hikmet âleminde alâkası kesilip kudret âlemine dalış demektir. Bunu iyi öğren...

Küfürden kurtulamazsan, hiç olmazsa zulme gitme... İnsan küfür ile idâme-i hayat edebilir, fakat zulüm ile, asla!..

Madde âleminde ruhu bunalmış bitkin insanoğlu! Eğer mânen hasta olduğunu hissediyorsan:

Bu da senin için bir müjdedir. Mâneviyat hastahanesine git!

Bu hastahänenin başhekimi Resûl-i Ekrem'dir.

Asistanları Enbiyâlar, hastabakıcıları Evliyâlardır. O hastahane ücretsizdir.

Menfaatsizdir, iltimassızdır, vizitesizdir. Hastahaneye kapıdan girerken seni memur, kapıcı karşılamaz, bizzat başhekim Resûl-i Muhterem karşılar. Oraya girdikten sonra tedâvi olmadan çıkamazsın. Şifayı alan saadet yolunu bulur.

"Allah yolunda tozlanan ayaklara Allah cehennem ateşini haram kılmıştır." Allah yolunda ayakları tozlanmak nefsinin hayrını terkederek Allah'ın mahlûklarına hizmetle olur.

Madde âlemi, radyo, telsiz, televizyon, atom, birçok buluşlarıyla bağırıyor, sanki kendileri bunları yarattı.

Bunlar, Sünnetu'llahda gizli hâdiselerin, zekâ ve akıl ile bulunup terkip edilmesidir.

Bunlar buldukça Cenâb-ı Hakk'ın azameti idrâk ediliyor demektir.

Bu buluşlarınla gururlanma, inkâra gitme. Evvelâ ölümü kaldır, zevâli dünyadan zevâl et! Fakir insanı kaldır. Mezar kapısını kapa! Bunları yapabiliyorsan gel konuşalım! Çaresi varsa söyle dinleyelim...

Yoksa:

Mırıltıyı bırak... Cırcır etme!

Daha beyazlaşan saçının rengini, kırışan yüzünün buruşuğunu gideremiyorsun...